

Azonosító jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2005. május 21.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

I.

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**
Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az ókori Róma principatus rendszeréhez kapcsolódik.

Rendelje a táblázatban szereplő állításokhoz a megfelelő források sorszámát!

1. „[...] elsősorban a szenatori testületet kell teljes mértékben és azonnal felülvizsgálnod és megszürnöd, mivel egyes nem alkalmas személyek a polgárháborúk során jutottak be a senatusba. Akikben valami erény lakozik, azokat tartsd meg, a többieket pedig taszítsd ki. De nehogy egyes kiváló embereket szegénységük miatt távolíts el, sőt az ilyeneknek add meg a rangjukhoz illő pénzösszeget.”
2. „Állandó hadsereget is kell szervezni a polgárokból, alattvalókból és szövetségeseiből, mégpedig minden egyes néptörzsből a szükség szerint, nagyobb vagy kisebb számban. Ezeknek zsoldot kell adni, és állandóan fegyverben kell állaniuk, szüntelenül gyakorolniuk a harc művészetét, meg kell tanulniuk a legalkalmasabb helyen való táborvetést.”
3. „Ne gondold, hogy azt tanácsolom, zsarnokoskodj a nép és a senatus felett, és taszítsd őket szolgaságba. ... Helyes és hasznos a te szempontodból és az állam számára az lesz, ha minden szükséges dolgot a legkiválóbb férfiakkal megtanácskozol, anélkül azonban, hogy ... bárki ellentmondhatna, vagy akaratoddal szembeszállhatna. A háborúkat is a ti megbeszéléseitek alapján kell folytatni, mindenki másnak pedig csupán a parancsot teljesítenie.”
4. „Amíg nem voltunk ily sokan és szomszédainktól nem különböztünk lényegesen, jó államrendben éltünk, és szinte egész Italiát meghódítottuk. Amióta azonban túljutottunk Italia határain, és szárazföldeken, szigeteken áttörve a tengereket és földeket mind a mi nevünkkel és hatalmunkkal töltöttük meg, azóta semmi jót nem tapasztaltunk.” (Augustus önéletrajza)

Állítások	Sorszám
A nagy kiterjedésű birodalom nem kormányozható a hagyományos módon a köztársasági intézményekkel.	
A köztársasági hivatalok névleg továbbra is léteznek, de politikai súlyuk csökken.	
A senatus első embere a császár (princeps senatus), a testület politikai szerepe formálissá válik.	
A hatalom alapja a hadsereg, melynek legfőbb parancsnoka maga a császár.	

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. A feladat a középkori, kora újkori szerzetesrendekre vonatkozik.

Egészítse ki a hiányzó szöveget, és nevezze meg a leírások alapján a szerzetesrendeket!
(Elemenként 0,5 pont)

a) A rend alapítója Assisiben élt a XII-XIII. század fordulóján. A szerzetesek fogadalmat tesznek, mert céljuk a javaktól, a becsvágytól, a szenvedélyektől való elszakadás. Regulájuk fontosnak tartja a teremtett világ szeretetét, a napsugaras világszemléletet, a szolgáló szeretetet és a feltétlen engedelmességet Istennek. Magyarországi követői között találjuk Kapisztrán Szent Jánost és Tomori Pált.

A szerzetesrend neve:

b) A nyugati szerzetesség első rendje. Kolostorát 529-ben alapították Montecassinóban. A rend tagjai engedelmisségi fogadalmat tettek. A Regula előírta a kétkezi munkát. Jelmondatuk: „ora et labora”. Magyarországon már Géza idejében nevű településen megtelepedtek.

A szerzetesrend neve:

c) A rend alapítója a baszk származású Inigo de Loyola, Izabella királynő főkincstárnokának apródja, majd katona. A pamplonai ostromnál megsebesült, s ez után határozta el, hogy Krisztus katonája lesz. A rend működését 1540-ben kezdte meg. Nagy szerepe volt az elindításában. Legjelentősebb magyarországi képviselője Pázmány Péter.

A szerzetesrend neve:

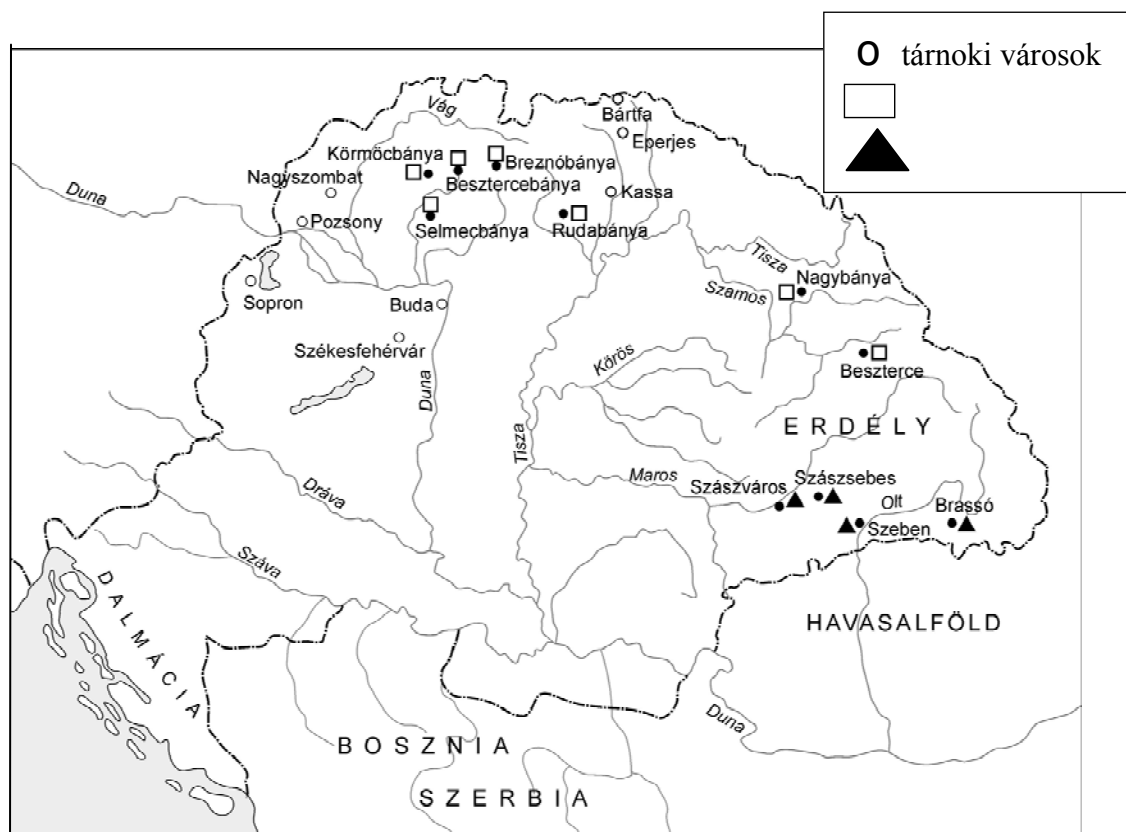
3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Az alábbi feladat Luxemburgi Zsigmond uralkodásával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei alapján!

(Elemenként 1 pont)

a) Azonosítsa a térkép alapján az alábbi jelmagyarázatokat! (Elemenként 0,5 pont)

.....

.....

„1. Hogy a fonttal, mérleggel, öllel való mérés, a bornak, gabonának kimérése, s általában minden megmérhető és mázsálható dolognak kimérése és mázsálása minden városban, a mezővárosokban, várakban, s egyáltalán országunk határain belül mindenütt Buda városunk mértéke szerint történjék...

2. Elrendeltük azonkívül, hogy az idegen kereskedőknek bármely városban posztót levágni és rőfönként eladni, sőt egyszerre hat végnél kevesebbet eladni semmikor, még vasárnapokon se legyen szabad, ha ugyan azoknak a kereskedőknek van hat vagy ennél több darab posztójuk.

Hogyha másként mernének cselekedni, minden vég posztót, melyet jelen rendelés ellenére eladtak, elidegenítettek vagy elcseréltek, valamint az azokért netalán fizetett pénzt is el kell tőlük venni.

12. Ezenfelül, ha azoknak a városoknak a polgárai, melyeket újonnan létesítettünk és amelyeket más városok szabadságaival láttunk el, bírják és esküdtjeik ítéletében és határozatában megnyugodni nem akarnának, megannyian ahhoz a városhoz, amelynek szabadságaival élnek vagy tárnokmesterünkhöz fellebbezhetnek.” (Az 1405. évi városi dekrétumokból)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Fogalmazza meg saját szavaival a dekrétumban olvasható királyi intézkedések lényegét (3 pont)

1. pont.....

2. pont.....

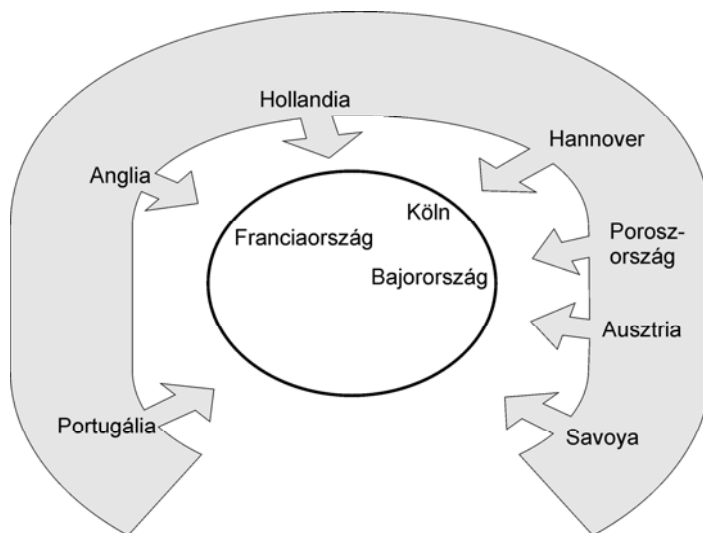
12. pont.....

c) Magyarázza meg, miért nem fellebbezhettek a jobbágyok a tárnokmesterhez! (1 pont)

.....

5 pont	
--------	--

4. A következő feladat a XVIII. századi Európa hatalmi konfliktusaival kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat ismeretei és az ábra alapján! (Elemenként 1 pont)

a) Nevezze meg az ábrán bemutatott háborút, és határozza meg kezdő és befejező évszámát! (2 pont)

A háború neve: Időpontja:

b) Nevezze meg azt a magyarországi eseménysort, mely a háborúhoz kapcsolódott! (1 pont)

.....

c) Magyarázza meg, hogy milyen érdekek álltak az Ausztria által összehozott szövetség mögött! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

5. Az alábbi megállapítások a XVI–XVII. századi három részre szakadt Magyarországra vonatkoznak.**Döntse el, hogy igazak vagy hamisak a megállapítások! Válaszát röviden indokolja!**
Választását + jellel jelölje!

(Indoklással együtt 1 pont)

Megállapítások	Igaz	Hamis	Indokolás
a) A szultán uralma alatt álló mezővárosok gazdasága nem fejlődött.	☐	☐
b) A földesúri majorságok területét növelték az agrárárak csökkenése miatt.	☐	☐
c) Az európai munkamegosztás hátráltatta a hazai ipar fejlődését.	☐	☐

3 pont

6. Az alábbiakban a nagy francia forradalommal kapcsolatos forrásokat olvashat.**Válaszoljon a kérdésekre a forrásrészletek tanulmányozása után!** (Elemenként 1 pont)

„A szabadságot erőszakkal kell megvalósítani, és eljött a pillanat, amikor ideiglenesen meg kell szervezni a szabadság zsarnokságát, hogy eltiporjuk a királyok zsarnokságát.” (Marat, 1793)

„Ha a népi kormány feladata békében az erény, akkor a népi kormány feladata a forradalomban az erény és a terror egyszerre: az erény, amely nélkül a terror végzettsé válik, a terror, amely nélkül az erény tehetetlen.” (Robespierre)

„Nemcsak az árulókat, hanem a közömbösöket is meg kell büntetnetek, mindenkit meg kell büntetni, aki a forradalomban passzív és semmit sem tesz érte.” (Saint-Just)

a) Nevezze meg, mely politikai irányzathoz tartoznak a források szerzői! (0,5 pont)

.....

b) Milyen közös motívumokat tartalmaznak a különböző szerzőktől való idézetek? Nevezzen meg kettőt! (0,5 pont)

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) **Határozza meg, melyik évben ítélték el ezen irányzat magyarországi képviselőjét, Martinovics Ignácot!** (1 pont)

.....

d) **A felvilágosodás mely eszméinek, alapelveinek mondanak ellent a forrásban megfogalmazottak? Nevezzen meg kettőt!** (1 pont)

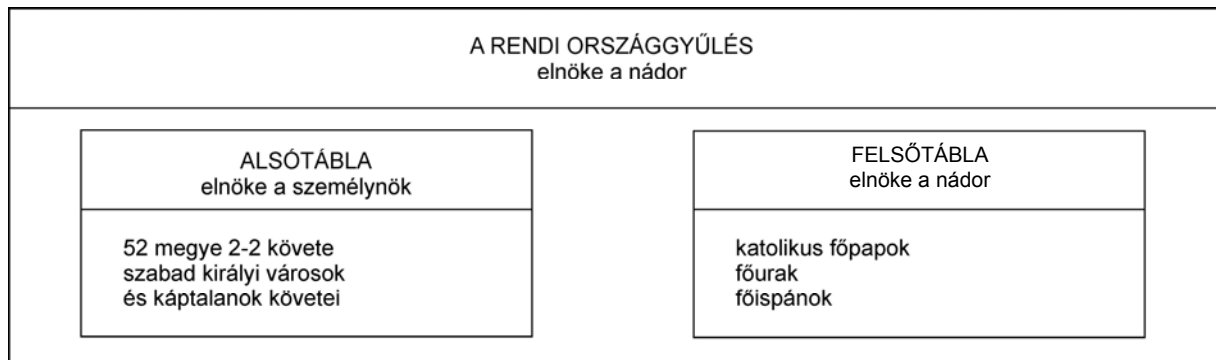
.....

3 pont	
--------	--

7. Az ábra a reformkori magyar országgyűlés működését mutatja.

Kik vehettek részt személyesen az országgyűlés felsőtábláján? Húzza alá a helyes választ!

(Elemenként 0,5 pont)

a) A pécsi püspök b) A mindenkori zsidó főrabbi c) A megözvegyült mágnásfeleségek pl. Zichy grófné d) A bárói ranggal rendelkező felnőtt férfiak e) A távollévő mágnásokat képviselő köznemesek f) A szabad királyi városok képviselői	részt vehetett – nem vehetett részt részt vehetett – nem vehetett részt részt vehetett – nem vehetett részt részt vehetett – nem vehetett részt részt vehettek – nem vehettek részt részt vehettek – nem vehettek részt

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. A feladat az 1870–1910 között létrejött európai szövetségi rendszerekkel kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a térkép felhasználásával!

a) Kösse össze vonalakkal a részt vevő országok fővárosait az alábbi katonai szövetségekben! A vonalakra írja rá a szövetség számjelét! (Elemenként 0,5 pont)

1. a három császár szövetsége 2. a hármass szövetség 3. a „hármass antant”

b) Az 1. és 2. sorszámú szövetségekben mely európai ország politikai szándékai érvényesültek meghatározó módon? (0,5 pont)

.....

c) Nevezze meg azt a politikust, aki meghatározó szerepet játszott e szövetségek megkötésében! (0,5 pont)

.....

d) Röviden fogalmazza meg, mely cél vezette a szövetségek kialakításában! (1 pont)

.....

e) Mely földrajzi területen lévő ellentétek megszűnése tette lehetővé a „szívélyes” megállapodás megszületését? (0,5 pont)

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Az alábbi kiáltványt 1918 őszén az új magyar kormány adta közre.

Oldja meg a feladatokat a források alapján! (Elemenként 1 pont)

„A háború rosszul végződött azokra, akik megkezdték. Királyok elpusztultak, az urak legyengültek. Az Isten is úgy akarta, hogy az győzzön, aki legtöbbet szenvedett: a nép. Ma már nincs király, aki saját hatalmáért halálba küldhessen benneteket ismeretlen országokba. Az urak hatalma megszűnt. Jött az igazságos forradalom, elküldötte a királyokat és helyettük a szabad nép által választott népkormány intézi ezután az ország sorsát...

A nép rendjét úgy akarja megcsinálni a kormány, ahogy Amerikában a bölcs Wilson elnök tanítja. Minden nép a maga területén, megyéjében, járásában, falujában maga határozzon afelett, milyen nyelven akar tanulni, bírójával, jegyzőjével beszélni. Azért ad a népköztársaság minden férfinak és nőnek választójogot, hogy beleszóljon mindenki az ország, a megye, a község dolgába. Ti is beleszólhattok ezután abba, hogy kié legyen a föld és mennyi bért kapjon a munkás...” (gróf Károlyi Mihály 1918. november 23-i kiáltványa)

a) Melyik XIX–XX. századi eszme hatása mutatható ki a kiáltványban?

.....

b) A demokratikus jogokkal kapcsolatban milyen fontos változtatásokat fogalmaz meg a kiáltvány? Nevezzen meg kettőt!

.....

.....

c) Nevezzen meg két olyan társadalmi csoportot, melyeket a kiáltványban megfogalmazott ígérek kedvezően érintettek! (Elemenként 0,5 pont)

.....

3 pont	
--------	--

10. Az alábbi feladat a Kádár-korszakkal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

„Harminc évvel ezelőtt, 1956-ban, nem a rossz gazdálkodás ellen lázadtak fel a magyarok; hanem a nemzeti önrendelkezésért és a politikai szabadságért. A vereség és a terror szörnyű megrázkódtatásainak hatására az emberek többsége nem látott más kiutat, mint a magánboldogulást. E kiút költsége nemcsak az önkizsákmányolás, az egészség megromlása és a nagy rész szegénysége, hanem a polgárjogok hiánya is.” (Kemény István szociológus, 1988)

A születéskor várható élettartam		
	férfi	nő
1970	66,31	72,08
1980	65,45	72,70
1990	65,13	73,71

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	1960	1970	1980	1983	1994
Hűtőgép	1	35	87	97	103
Mosógép	19	70	91	95	103
Porszívó	4	38	76	82	91
Személygépkocsi	0	6	26	32	36
Motorkerékpár	7	16	21	20	11
Rádió	73	101	142	154	194
Televízió	5	66	99	105	113
Lemezjátzó	5	15	29	34	19
Magnetofon	2	9	37	47	12

A fontosabb tartós fogyasztási cikkek 100 háztartásra jutó száma

Országpárok	A Magyarország és néhány más ország közötti fejlődési ütem eltérését mutató arányszám az egy főre jutó nemzeti jövedelem, illetve hazai termék alapján			
	1937	1960	1970	1980
Ausztria / Magyarország	1,58	1,80	1,96	1,91
Olaszország / Magyarország	1,12	1,16	1,43	1,36
Spanyolország / Magyarország	0,79	0,78	1,04	1,12
Görögország / Magyarország	1,76	0,67	0,76	0,86

(A szám növekedése a fejlettségbeli különbség növekedését jelenti.)

a) Nevezzen meg egy gazdasági tény, amely a Kádár-korszakban zajló kedvező gazdasági folyamatokra utal! (1 pont)

.....

b) Nevezzen meg két társadalmi problémát a korszakból! (1 pont)

.....

c) Nevezzen meg egy tény, amely alátámasztja, hogy jelentősen változott az életmód a Kádár-korszakban! (1 pont)

.....

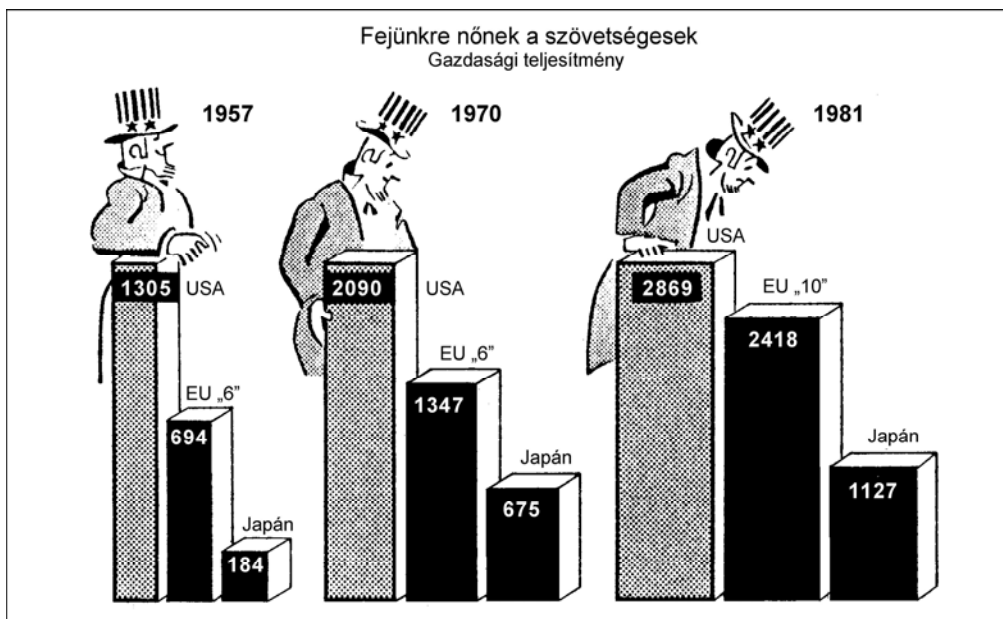
d) Elősegítették-e a gazdasági, társadalmi, életmódbeli változások Magyarország felzárkózását a fejlettebb régiókhoz? Indokolja választát! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**11. Az alábbi feladat a jelenkori történelemmel kapcsolatos.
Értelmezze a karikatúrát és oldja meg a feladatokat!**

(Gazdasági teljesítmények Mrd. dollárban)

- a) Nevezze meg a karikatúrán ábrázolt országok (gazdasági övezetek) együttműködési területeit! Említsen kettőt! (1 pont)

.....

.....

- b) Döntse el, hogy melyik ország (gazdasági övezet) fejlődött legdinamikusabban 1957–1970 között! (0,5 pont)

.....

- c) Nevezze meg az országok (övezetek) közötti különbségek csökkenésének egy okát! (0,5 pont)

.....

- d) Fogalmazza meg a karikatúra szerzője által megrajzolt történelmi szituáció lényegét! (1 pont)

.....

- e) Magyarországnak a karikatúrán szereplők közül ma mely országgal (övezettel) a legjelentősebbek a gazdasági kapcsolatai? (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. A feladat a mai magyar alkotmánnyal kapcsolatos.

Döntse el a forrás szövege alapján, hogy az alábbi állítások igazak-e vagy hamisak!
(Elemenként 1 pont)

„A képviselők legalább egyötöde a miniszterelnökkel szemben írásban – a miniszterelnöki tisztségre jelölt személy megjelölésével – bizalmatlansági indítványt nyújthat be. A miniszterelnökkel szemben benyújtott bizalmatlansági indítványt a kormánnyal szemben benyújtott bizalmatlansági indítványnak kell tekinteni. Ha az indítvány alapján az országgyűlési képviselők többsége a bizalmatlanságát fejezi ki, az új miniszterelnöknek jelölt személyt megválasztottnak kell tekinteni.” (A Magyar Köztársaság Alkotmánya 39/A§(1))

Megállapítás (Elemenként 1 pont)	Igaz	Hamis
a) Az érvényes bizalmatlansági indítvány egyik feltétele az új miniszterelnök személyének megjelölése.		
b) Ha az Országgyűlés kifejezi bizalmatlanságát a kormánnyal szemben, ki kell írni az új választásokat.		
c) Ha az Országgyűlés bizalmatlanságot szavaz a kormánynak, akkor az Országgyűlésnek le kell mondania.		
d) Ha az Országgyűlés elfogadja a bizalmatlansági indítványt, a miniszterelnökkel együtt a kormány minden minisztere is távozik posztjáról.		

4 pont	
--------	--

I. Egyszerű, rövid feladatok	Elérhető pontszám	Elért pontszám
1. Az ókori Róma	4	
2. Szerzetesrendek	3	
3. Zsigmond uralkodása	5	
4. A XVIII. századi nagyhatalmi konfliktusok	4	
5. A XVI–XVII. századi Magyarország	3	
6. A francia forradalom	3	
7. A reformkori országgyűlés	3	
8. A szövetségi rendszerek	4	
9. Az őszirózsás forradalom	3	
10. A Kádár-korszak	4	
11. Jelenkor	4	
12. Mai magyar alkotmány	4	
Összesen	44	

 javító tanár

	Elért pontszám	Programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		

 javító tanár

 jegyző

Megjegyzések:

- Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
- Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

Azonosító jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2005. május 21.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

II.

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**
Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a Történelmi atlasz térképeit és a Magyar helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a Történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **négyet** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

kettő rövid, és **kettő** hosszú feladat, melyek közül **mindegyik más-más korszakra** és legalább **kettő a magyar történelemre** vonatkozik.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	A népvándorlás	rövid
	14.	Athén és Spárta	hosszú
	15.	A nők helyzete a XX. században	rövid
	16.	Szovjetunió terjeszkedése 1945 után	hosszú
Magyar történelem	17.	Az Árpád-kori gazdasági élet	rövid
	18.	A magyar haderő átalakulása (X–XV. század)	hosszú
	19.	Mária Terézia és a rendek	rövid
	20.	Nemesi életforma a reformkorban	hosszú
	21.	A klebelsbergi kultúrpolitika	rövid
	22.	A Kádár-korszak gazdasága	hosszú

Ellenőrizze választása helyességét az alábbi táblázat kitöltésével!

A feladatválasztás szempontjai	Igen
Négy feladatot választott?	
Legalább két magyar történelmi feladatot választott?	
Legalább egy egyetemes történelmi feladatot választott?	
Két rövid és két hosszú feladatot választott?	
Mind a négy kiválasztott feladata különböző korszakból való? (A táblázatban a korszakokat a kettősvonal választja el.)	
Egyértelműen jelölte feladatválasztásait?	

A feladatok közül **csak a választott négyet dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

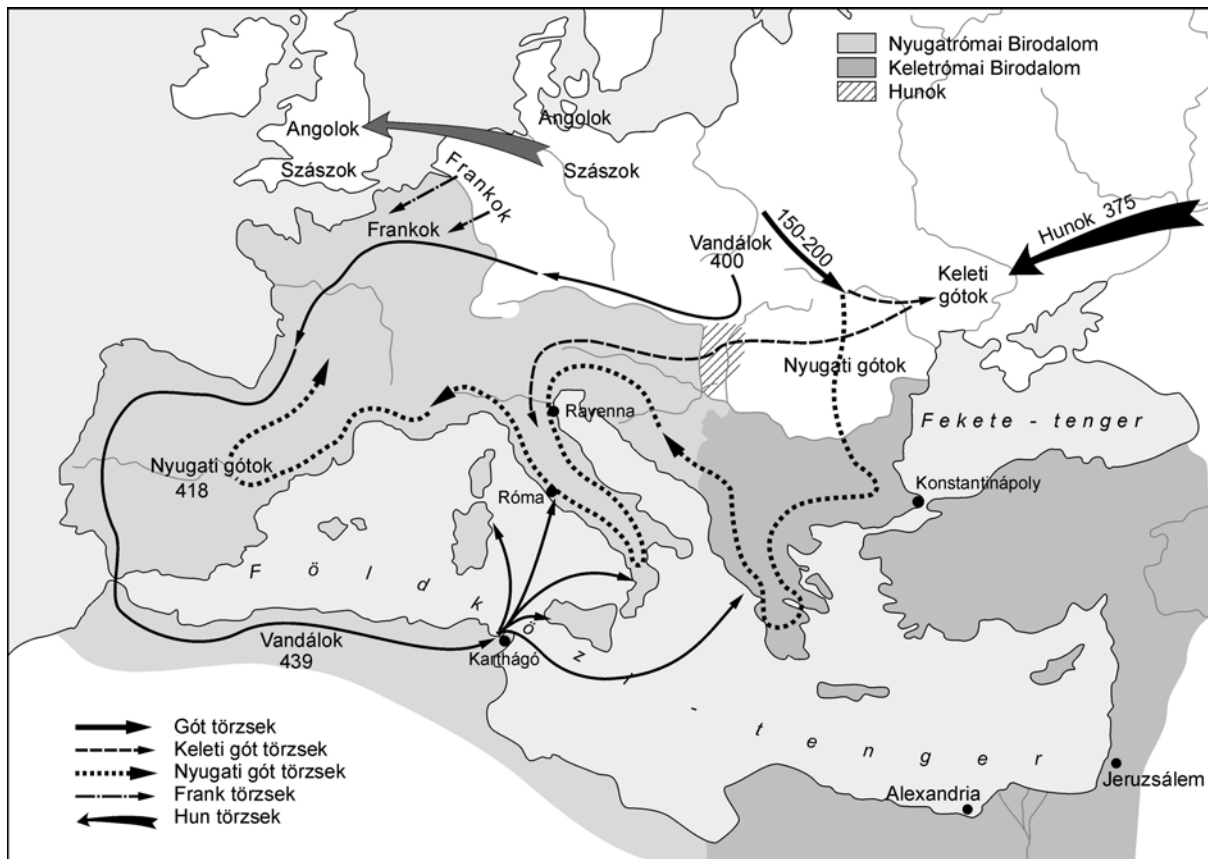
A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. A feladat a népvándorlás korával kapcsolatos.

(rövid)

Mutassa be a források és ismeretei felhasználásával a népvándorlás legfontosabb mozzanatait! Sorolja fel a népvándorlást követően létrejövő államokat, és magyarázza meg, hogy miért a birodalom nyugati fele esett áldozatul a barbárok támadásainak!

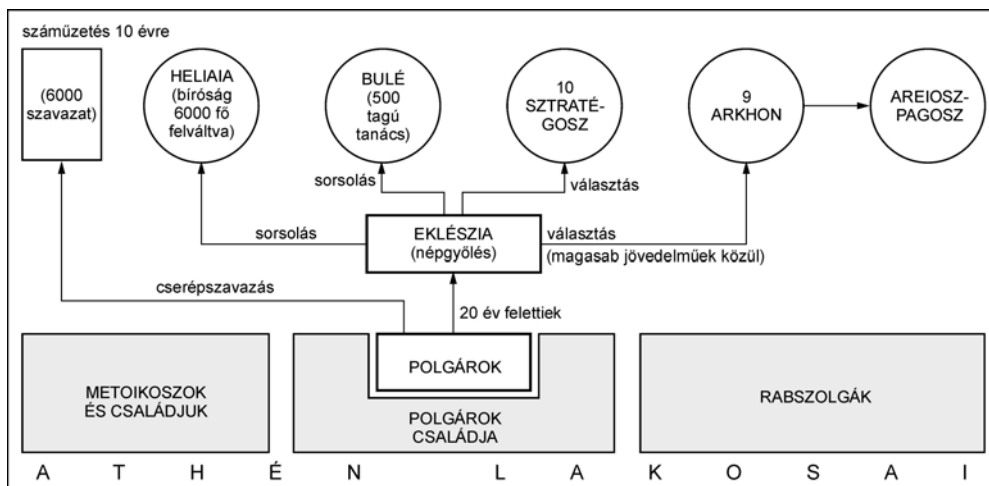
„Ki hinné, hogy Róma, amely az egész földkerekség fölött aratott győzelmekre épült, most egyszerre megdől, és népének nemcsak anyja lesz, hanem sírja is? Hogy a hajdan uralkodó Város keleti, egyiptomi, afrikai partjait rabszolgák és szolgálóknak a sokasága népesíti be? Ostromolják Rómát, a polgárok életét arannyal váltják meg, s miután kifosztották őket, újból bekerítik, hogy vagyonuk után életüket is elveszítsék. Elfoglalják a Várost, amely az egész világot magában foglalta. Sőt, mielőtt bevennék, éhen pusztul. Ki tudná elmondani azt a gyászos pusztulást, ami ezen az éjszakán végbement? A földkerekség összeomlik, s a nagy hírű Várost, a Római Birodalom fővárosát egyetlen tűzvész elemésztette. Nincs tartomány, amely ne volna tele római menekültekkel.” (Hieronimus latin író)

„A hunok népe, melyről a régi írások alig emlékeznek meg, a Maeotis mocsarain túl, a Jeges-óceán mellett tanyázik: vadsága minden képzeletet felülmúl. Ennek a népnek minden tagja éjjel-nappal lóháton intézi ügyeit, így eszik és iszik, és az állat keskeny nyakára dőlve alszik.” (Ammianus Marcellinus, IV. század)

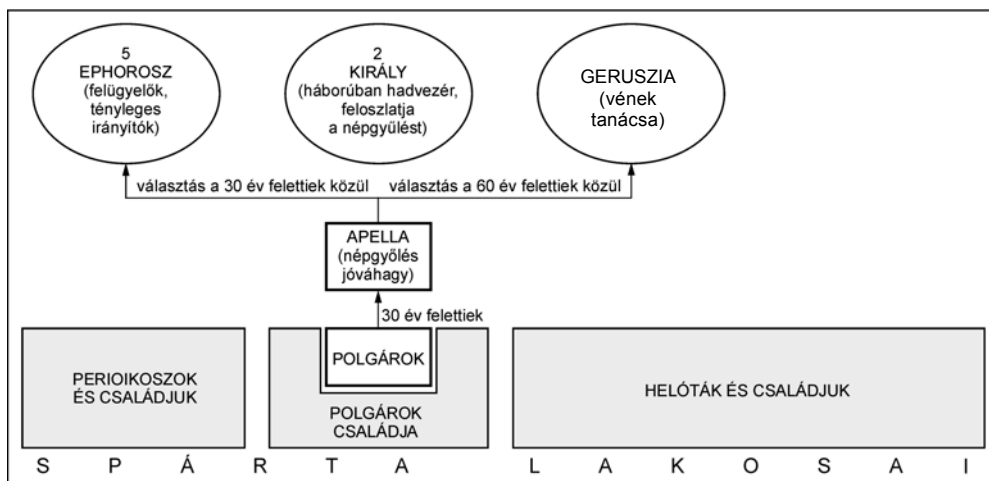
„A gótok 376-ban Trákiában megszállták a Duna partjait, majd követeket küldtek Valens császárhoz, és alázatosan kérték befogadásukat a birodalom területére. Megígérték, hogy békében fognak élni, és ha a helyzet követeli, csapatokat is állí-

14. A feladat az ókori Görögországgal kapcsolatos. (hosszú)

Hasonlítsa össze a források és ismeretei felhasználásával Athén és Spárta politikai intézményrendszerét! Válaszában mutassa be az egyes intézményeket, és térjen ki a két polisz eltérő politikai berendezkedésének társadalmi okaira!

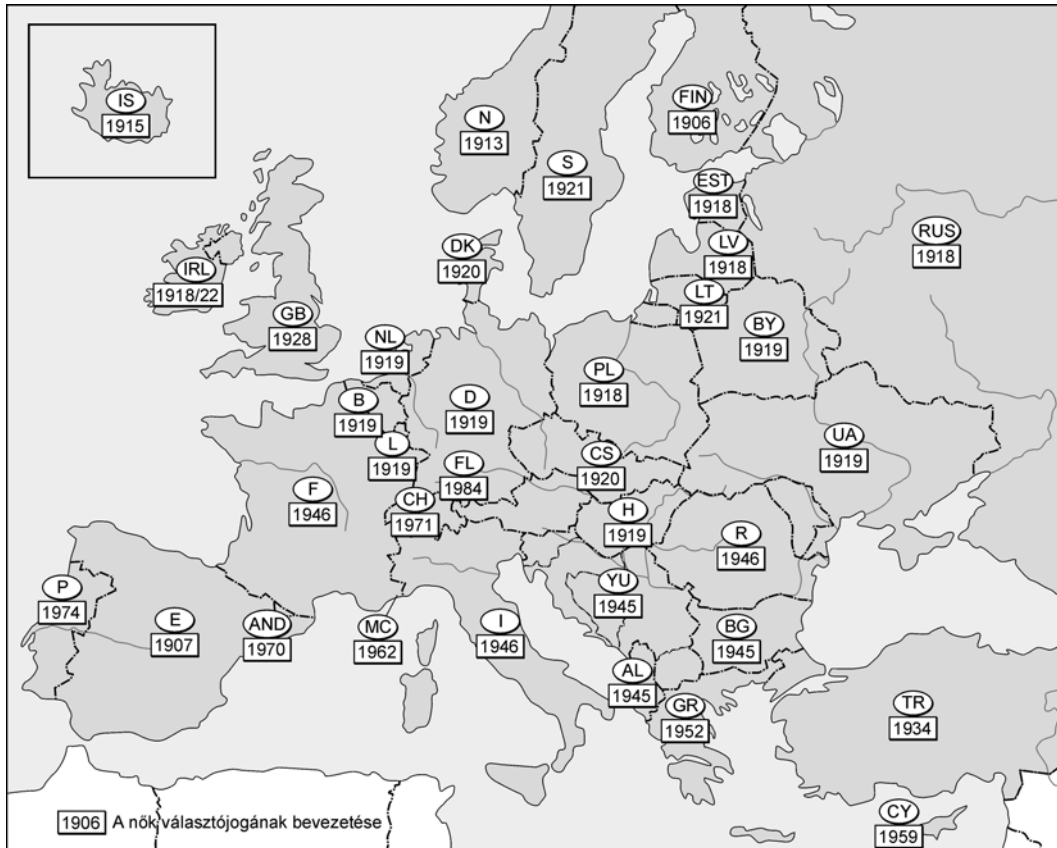
„Olyan alkotmánnyal élünk, amely nem igazodik szomszédaink törvényei után, s inkább mi magunk szolgálunk például, mintsem hogy utánoznánk másokat. A neve pedig, mivel nem kevesekre, hanem a többségre támaszkodik: demokrácia.” (Thuküdidész: *A peloponnészoszi háború – Periklész beszéde az athéni demokráciáról*)

„Mert az állam, amely addig mint valami hinta, hol a királyok (azaz a türannisz), hol pedig a tömeg (azaz a demokrácia) felé lengett ki, most azzal, hogy az öregek tanácsában ilyen támaszra talált, amely egyensúlyát is biztosította, a legszilárdabb rend állapotába jutott: a huszonnyolc vén mindig a királyokhoz csatlakozott, ha szembe kellett szállni a demokráciával, viszont a népet erősítette, amikor arról volt szó, hogy türanniszra ne kerülhessen sor.” (Plutarkhosz: *Lükurgosz életrajza*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

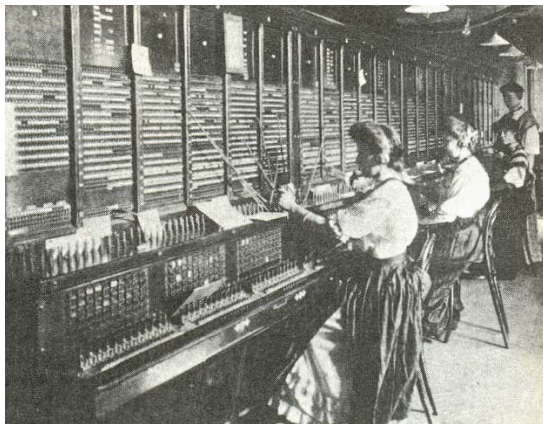
dik szektor fokozatosan terjeszkedett. [...] A II. világháborúig politikailag elképzelhetetlen volt bármely országban, bármilyen körülmények között egyetlen nő is politikai vezető szerepben.” (E. J. Hobsbawm XX. századi történelem)

A nők szavazati jogának kiterjesztése néhány európai államban

	Százalék	Millió fő
Kisegítő	36,0	4,1
Munkásnő	30,5	3,5
Alkalmazott és tisztviselő	12,5	1,4
Háztartási alkalmazott	11,4	1,3
Önálló	9,6	1,1

A dolgozó nők foglalkozás szerinti megoszlása Németországban az 1920-as évek elején

Telefonos kisasszonyok a XIX. század végén

Választójogért tüntető nők az USA-ban

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ujjászervezése, mely időszakban a Szovjetunió [...] látszólag nem avatkozik bele a belügyekbe, és szabad utat enged a többpártrendszeren alapuló demokratikus berendezkedésnek. Ennek keretében a Szovjetunió támogatja az új kormányok intézkedéseit, az újjáépítés, a földreform és a nagybankok, részvénytársaságok, bányák államosítása terén. E folyamatok közben minden szovjetek által megszállt országban a belügyminiszter személye csakis kommunista pártállású lehetett. Ez a tény tette lehetővé a bolsevizálás döntő szakaszának előkészítését, hiszen a kommunista párt irányításával a rendőrséget kommunista rendőrséggé szervezte át, illetve létrehozták az állambiztonsági alakulatokat és a határőrséget. [...] a harmadik, negyedik évben a belügyminiszter egy tollvonással betiltja az összes politikai pártot, és képviselőit megfosztják mandátumaiktól. Ezt követően bevezetik az egypártrendszert.”
(Dancsházy Sándor: *Antikommunista kiáltvány, 1990*)

A szovjet övezet a II. világháború után

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	OSZTÓSZÁM 4	
Vizsgapont	7	

20. A feladat a XIX. század első felének magyar történelmére vonatkozik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei alapján a nemesi társadalom gondolkodásmódját, és a magyar nemesi társadalom rétegződését! Válaszában érintse az egyes rétegek politikai szerepét és sajátos életvitelét is!

„[...] de itt nem egyesekről van szó, itt a szó azon halhatatlan, hódíthatatlan szellemről van, mely századok óta most lánggal lobogva, majd hamu alatt emésztődve ég. És ezt nem zabolázza meg félelem, nem győzi le hatalom, ezt csak megszelídíteni lehet. Nem egyébbel pedig, csak oly közös érdekléssel, mely a társadalom tagjait egyformán kösse a hazához, s az érdek csupán két szó: szabadság és tulajdon.” *(Kölcsey Ferenc)*

A főti Károlyi-kastély

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Vannak, hála az égnek, igen lelkes, nemes érzésű, mívelt eszű mágnásaink, de őszintén megvallva, bizony ritka madarak, ellenben van magyar mágnás, aki (borzadva mondom) még csak magyarul sem tud. [...] Sok uralkodó fejedelemnél nagyobb birtokúak vannak, kik lelketlenül fecsérlik el jobbágyaik verítékéből gyűlt roppant jövedelmöket [...]” (*Wesselényi leírása az arisztokráciáról*)

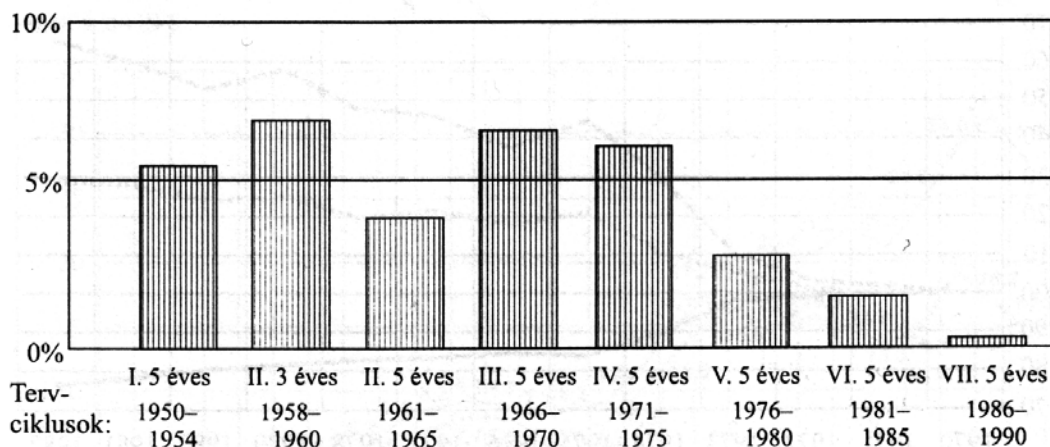
Nemesi kúria faluhelyen

„Atyám fogalmai a társadalmi viszonyokról [...] de azon időben általánosan el voltak terjedve a magyar nemesség közt. Tisztességes állásnak csak a földbirtokosét tartotta, ki hivatalt nem visel, senkitől nem függ, ez az igazi úr. Különbséget itt nem tett a nagyobb vagy kisebb birtok, hanem legföljebb a család régisége; [...] inkább családi összeköttetéseknel adtak valamit [...] mert az egyenlőség érzete áthatotta az összes birtokos nemességet. [...] Egyébiránt azt, aki kormányhivatalt vállalt, nem tekintették többé jó hazafinak, csak megyei választott tisztség volt megegyeztethető a hazafisággal. [...] A polgárság s a nemesség közt alig létezett tetteleg a jus connubii [házasság]. De a nemesség [...] fölfelé is elzárkózott; aki mágnásokkal sokat társalkodott [...] vagy mágnásleányt vett el, azt fertálmágnásnak csúfolták; szóval a társaság élesen el volt különítve különböző osztályokra, melyek egymással érintkeztek, de soha egészen össze nem olvadtak.” (*Pulszky leírása a birtokos nemesség szemléletéről*)

Kisnemesi lakóház

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A nemzeti jövedelem évi átlagos növekedési üteme, 1950–1990 (%)

Külföldi adósságállomány (milliárd dollár)		
Év	Bruttó	Nettó
1975	4 199	2 000
1977	6 253	3 580
1978	9 468	6 141
1984	10 983	6 549
1985	13 955	8 046
1987	19 584	13 683

	Világpiaci árváltozások árindex 1972 = 100				
	1974	1975	1978	1979	1980
Kőolaj	455	455	532	773	1336
Szén	224	263	279	295	334
Vasérc	145	182	155	185	222
Alumínium	130	149	222	258	306
Gabona	262	222	224	267	311
Hús	124	135	182	216	223

A magyar társadalom hangulatváltozása 1981–1988 között			
A Nyugathoz viszonyítva Magyarország áll jobban (válaszolók %-ában)			
	1981	1986	1988
A dolgozók érdekeinek védelme	93	89	46
Az egészségügyi ellátás színvonala	90	66	47
A társadalom erkölcsi színvonala	88	81	50
A családok kiegyensúlyozott élete	86	73	36
Egyenlő esélyek az érvényesülésre	78	69	38
A véleménynyilvánítás szabadsága	74	67	43
A pénz értékének állandósága	66	41	6
A lakáshoz jutás lehetősége	63	39	16
Az anyagi jólét	46	29	10
Az árubőség	44	34	18

	Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	44	
II. Szöveges, kifejtendő feladatok:		
13. A népvándorlás	7	
14. Athén és Spárta	16	
15. A nők helyzete a XX. században	7	
16. Szovjetunió terjeszkedése 1945 után	16	
17. Az Árpád-kori gazdasági élet	7	
18. A magyar haderő átalakulása (X–XV. század)	16	
19. Mária Terézia és a rendek	7	
20. Nemesi életforma a reformkorban	16	
21. A klebelsbergi kultúrpolitika	7	
22. A Kádár-korszak gazdasága	16	
II. Szöveges, kifejtendő feladatok	46	
I. + II. Összesen	90	

javító tanár

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges, kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző